

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. ประชากร
3. กลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย
8. การอภิปรายผลการวิจัย
9. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติและระดับความต้องการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความเหมาะสมในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ประชากร

การกำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ประชากรได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 84 คน หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ จำนวน 1,520 คน จากโรงเรียน 84 แห่ง ในปีการศึกษา 2549 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 84 คน และหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ จำนวน 84 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 168 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ต้องมีคุณลักษณะที่สามารถสอบถามถึงรูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติและระดับความต้องการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานด้านธุรการ ประกอบด้วย 1) งานทะเบียน 2) งานการเงิน 3) งานพัสดุ 4) งานบุคลากร 5) งานอาคารสถานที่
2. การบริหารงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) หลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การรายงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบตามกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน
2. ผู้วิจัยขออนุญาตนำหนังสือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน และนำแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้เวลากับผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ในการตอบและพิจารณาแบบสอบถามเป็นเวลาประมาณ 15 วัน
3. ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน ให้ครบทุกฉบับด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร โรงเรียน และหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่ตอบแบบสอบถามและ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ มีจำนวน 168 คน

การพิจารณาภาพรวมตัวแปรสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีสถานภาพเป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่าง

การพิจารณาภาพรวมตัวแปรวุฒิทางลูกเสือ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน และ หัวหน้างานกิจกรรมลูกเสือ มีวุฒิทางลูกเสือต่ำกว่าวุฒิบาตร 2 ท่อน จำนวน 34 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.24 มีวุฒิทางลูกเสือตั้งแต่วุฒิบาตร 2 ท่อน ขึ้นไป จำนวน 134 คนคิดเป็นร้อยละ 79.76

การพิจารณาภาพรวมตัวแปรประสบการณ์ด้านลูกเสือ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน และหัวหน้างานกิจกรรมลูกเสือ มีประสบการณ์ด้านลูกเสือ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 มีประสบการณ์ด้านลูกเสือ ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 และมีประสบการณ์ด้านลูกเสือ มากกว่า 10 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็น ร้อยละ 54.76

2. การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติและระดับความต้องการพัฒนาการบริหารงาน กิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 พบว่า ผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรม ลูกเสือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ใน โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ การปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ใน โรงเรียน ด้านธุรการ อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 งาน คือ งานทะเบียน งานการเงิน งานบุคลากร และงานอาคารสถานที่ ส่วนงานพัสดุ อยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับความต้องการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญ รุ่นใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3 งาน คือ งานการเงิน งานบุคลากร และงานอาคารสถานที่ ส่วนด้านงานทะเบียนและงานพัสดุ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านวิชาการ ผู้บริหาร และ หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ สามัญรุ่นใหญ่ใน โรงเรียนในด้านนี้ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และมีระดับความ

ต้องการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ด้านวิชาการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย

3. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านงานทะเบียน ได้แก่

3.1.1 การจัดให้มีการนิเทศการจัดทำทะเบียนและเอกสารลูกเสือ อย่างต่อเนื่องหรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.1.2 การจัดระบบสารสนเทศทางลูกเสือทั้งในระดับโรงเรียน สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเอื้อต่อการบริหารงานทะเบียน

3.1.3 การจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนหรือแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ในการจัดทำทะเบียนและเอกสารต่าง ๆ ของผู้กำกับลูกเสือ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.1.4 การจัดให้มีการสอนงานด้านงานทะเบียนในโรงเรียน โดยให้มี บุคลากรที่มีความรู้ด้านงานทะเบียนอย่างน้อยโรงเรียนละ 2 คน

3.1.5 ควรมีการปรับปรุงระบบการติดต่อประสานงาน เป็นต้นกรณี การขอจัดตั้งกองลูกเสือหรือกลุ่มลูกเสือ ควรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นตัวกลาง การประสานงาน ระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือเพื่อความทั่วถึง และเห็นไปในแนวเดียวกัน

3.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านงานพัสดุ ได้แก่

3.2.1 การจัดให้มีห้องสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนกิจกรรมลูกเสือ โดยเฉพาะ เพื่อจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

3.2.2.การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลห้องสื่ออย่างชัดเจน โดยมีหน้าที่ดูแลระบบ การให้บริการยืม-คืน สื่อการสอน และดูแลทะเบียนสื่อการสอนกิจกรรมลูกเสืออย่างใกล้ชิด

3.2.3 การจัดให้มีการสำรวจการนำสื่อไปใช้ ตลอดจนระบบการบำรุงรักษา และซ่อมแซม ให้สามารถนำมาใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ

3.2.4 การสำรวจความต้องการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ จากหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ เพื่อจัดซื้อ จัดหา หรือผลิตสื่อได้ตรงตามความต้องการของผู้สอน

3.2.5 การจัดให้มีหน่วยกลางในโรงเรียน สำหรับผลิตและซ่อมแซมสื่อ

3.2.6 การจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนหรือแลกเปลี่ยนทักษะการผลิตสื่ออุปกรณ์ในการสอนกิจกรรมลูกเสือในระดับ โรงเรียน กลุ่มเครือข่าย หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.3 แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านหลักสูตร ได้แก่

3.3.1 การจัดให้มีการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.3.2 การจัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับช่วงชั้นและระดับการปฏิบัติของสถานศึกษา

3.3.3 การจัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรของแต่ละช่วงชั้นอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.3.4 จัดให้มีการประสานงานการใช้หลักสูตรระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีละ 1 ครั้ง

3.4 แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ด้านงานวัดผลประเมินผล ได้แก่

3.4.1 การจัดให้มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียน เกี่ยวกับการวัดประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.4.2 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการวัดประเมินผล เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดประเมินผล เพื่อให้ผู้กำกับลูกเสือเข้าใจและถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

3.4.3 การส่งเสริมบุคลากรจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอนกิจกรรมลูกเสือ เพื่อสามารถจัดเตรียมเครื่องมือการวัดประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและครบทุกกิจกรรม

3.4.4 การจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนหรือแลกเปลี่ยนทักษะและประสบการณ์ในการสอนและการวัดประเมินผลกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา

3.5 แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นดิน เขต 3 ด้านการรายงาน ได้แก่

3.5.1.การจัดให้มีหน่วยงานบันทึกและรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รองผู้กำกับ
ลูกเสือ หน่วยวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ได้แก่ ผู้กำกับลูกเสือ หรือผู้ได้รับมอบหมาย
เพื่อความแม่นยำของการรายงานผลการจัดกิจกรรมลูกเสือ

3.5.2 การจัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตลอดจนการรายงาน
กิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียนและทุกปี

3.5.3 การจัดให้มีการรายงานผลและเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานต่อชุมชน
หรือสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบทุกปี

3.5.4 การให้มีการประชุมชี้แจงปลายปีการศึกษา เพื่อรายงานผลการจัด
กิจกรรมลูกเสือต่อผู้กำกับลูกเสือหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อวิเคราะห์
ความสำเร็จหรือล้มเหลว และกำหนดแนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในปีการศึกษาต่อไป
ร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามกรอบแนวคิดดังนี้
ผู้บริหาร และหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ
การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัย
เป็นเช่นนี้ เนื่องจากกระบวนการลูกเสือ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้คนเป็นคนดี มี
พลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เสียสละ อดทน มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ฯลฯ และ
ยึดหลัก “ลูกเสือ เป็นมิตรกับทุกคนทั่วโลก” การอบรมบ่มนิสัยลูกเสือให้เป็นพลเมืองดีตามจารีต
ประเพณีบ้านเมือง และอุดมคติซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 5 ประการ คือ 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต
จดจำ เชื่อฟัง และฟังตนเอง 2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) ให้รู้จัก
บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์ 4) ให้รู้จักทำการฝีมือ 5) ให้มีการพัฒนาทางกาย จิตใจ และ
ศีลธรรม ทั้งนี้โดยไม่เกี่ยวข้องกับลัทธิการเมืองใด ๆ หลัการกว้าง ๆ ของกระบวนการลูกเสื่อดังกล่าว
บัญญัติขึ้น ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งหลักการหรือ

วัตถุประสงค์แต่ละข้อได้นำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ปรุงแต่งเพื่อเป็นแนวทางในการอบรมฝึกฝน โดยมุ่งเน้นเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม โดยกฎลูกเสือ 10 ข้อ เปรียบคล้ายกับศีลคือเป็นข้อปฏิบัติ ที่ลูกเสือทุกคนจะต้องยึดถือปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดแล้วย่อมจะมีคุณธรรมและจริยธรรม ดำรงชีวิต อยู่อย่างสันติสุข เพราะสิ่งที่ประพฤติปฏิบัตินั้นเป็นเรื่องของการประพฤติดีประพฤติชอบ นอกจาก กฎของลูกเสือและคำปฏิญาณของลูกเสือว่าจะปฏิบัติตน 3 ประการ คือ จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อและจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กิจการลูกเสือสามารถ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในเรื่องคุณธรรมและ จริยธรรมให้ลูกหลานไทยได้ มากถ้าการสอนวิชาลูกเสือเนตรนารีใน โรงเรียน ดำเนินการโดยยึดหลักการและ วิธีของลูกเสืออย่าง มีสติและมุ่งหวังพัฒนาร่างกายและจิตใจอย่างแท้จริง อีกทั้งการลูกเสือมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกอบรม เด็ก และเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศและของโลกในปัจจุบัน (สมชัย วุฒิปรีชา. 2533 : 23) และประเทศที่กำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้วนั้น จะมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ คุณภาพของคนในชาติ ซึ่งการทำให้คนในชาติมีคุณภาพได้นั้นก็จะขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนอบรมคนในชาติให้เป็นคนดีมีวินัย และมีคุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรมสูง มีบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยที่เหมาะสม กับสังคม (กรมพลศึกษา. 2533 : 23)

จากความสำคัญดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้นำเอากระบวนการลูกเสือไปใช้ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดกิจกรรม เพราะกิจกรรมต่าง ๆ คือสิ่งที่ช่วยพัฒนา นักเรียนในทุกด้านไปพร้อม ๆ กัน ตามวัยแต่ละคน กิจกรรมที่จะจัดเพื่อให้เกิดการพัฒนา มีหลายประเภท อาจจะมี ความแตกต่างกันบ้างในแต่ละระดับชั้นการศึกษา โดยทั้งนี้ต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในอันที่จะส่งเสริมพัฒนาความเจริญและความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเองรวมทั้งเป็นรากฐานที่ดีในการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า กิจการลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ช่วยให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนของชาติได้พัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจ มีระเบียบวินัย มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเสียสละ บำเพ็ญตนเพื่อสาธารณ ประโยชน์ มีทักษะมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ในการที่จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี กิจกรรมยุวกาชาด และ

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมบังคับในหลักสูตร พุทธศักราช 2521 โดยให้ใช้คาบเวลาเรียนของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ส่วนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ. 2544 : 6) การดำเนินงานตามนโยบายหลักและระเบียบแบบแผนของทางราชการ กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี จัดไว้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โรงเรียนจึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาลูกเสือได้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้บริหาร และหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือด้านธุรการ งานที่ 1 งานทะเบียน อยู่ในระดับมาก แต่มีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ แม้จะเคยผ่านการอบรมหลักสูตรหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือมา ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.) การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นความรู้ขั้นสูง (A.T.C.) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชายุวกาชาดหลักสูตร (ผู้นำยุวกาชาด) มาแล้วก็ตามแต่งานด้านงานทะเบียนเป็นงานที่ละเอียดและมีความยุ่งยากพอสมควร เพราะมีเอกสารลูกเสือตั้งแต่ ใบขอตั้งกลุ่มและกองลูกเสือ (ล.ส.1) ถึง ใบเสร็จรับเงินลูกเสือ (ล.ส. 19) หากผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือขาดความเอาใจใส่ต่องานทะเบียน อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ นอกจากนี้หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือซึ่งก็เป็นครูผู้สอนที่มีภาระงานมาก ทั้งงานเตรียมการสอน งานธุรการชั้น งานพิเศษอื่น ๆ นับว่าเป็นภาระงานที่ค่อนข้างหนัก โรงเรียนทุกแห่งมีการจัดกิจกรรมลูกเสือแต่บางแห่งยังละเลยการบริหารงานธุรการด้านงานทะเบียน ตลอดจนผู้บริหารก็ขาดการนิเทศติดตามงานทะเบียน

สำหรับด้านงานพัสดุ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือด้านธุรการ งานที่ 1 งานพัสดุ อยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญใน การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ โดยเน้นที่กิจกรรมกลางแจ้ง การประชุมกอง ระเบียบแถว ไม่เน้นด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ซึ่งจำเป็นต้องใช้สื่อและวัสดุประกอบการเรียนการสอน อีกทั้งสื่อการเรียนการสอนวิชาลูกเสือมีน้อย และสื่อ

ส่วนใหญ่หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ ไม่สามารถผลิตเองได้ ต้องซื้อสำเร็จรูป ซึ่งซื้อประเภทนี้ส่วนมากราคาจะสูง ประกอบกับโรงเรียนส่วนใหญ่ยังได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอในการนำมาซื้ออุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร อุตสาห์ (2542 : บทคัดย่อ) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับระดับความต้งการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า ครูอาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับความต้องการพัฒนาการบริหารงานลูกเสือด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ดี ปัญหาที่พบสูงสุดคือ ตัวครูผู้สอน ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอนและการจัดกิจกรรม อาจมีสาเหตุมาจากนโยบายกระทรวงศึกษาธิการขาดความแน่นอน ขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ด้านการสอนกิจกรรมลูกเสือโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ปัญหาที่พบสูงสุดคือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ด้านการให้การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยของสมบูรณ์ โดยด่วน (2534 : 100 - 157) ยังพบอีกว่า ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักการของลูกเสือ ด้านผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่พบคือ ไม่สามารถเก็บเงินบำรุงลูกเสือประจำปีได้ และไม่สามารถจัดหาเครื่องแบบให้ได้ ด้านการนิเทศติดตามผล มีปัญหาในระดับปานกลาง คือการนิเทศภายในและภายนอก ในวิชาลูกเสือเนื่องจากขาดทักษะในการนิเทศติดตามผลการสอน และขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ระดับสูง

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้ดำเนินการพัฒนากิจการลูกเสือทุกประเภทอย่างต่อเนื่องจนเป็นแบบอย่างของเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ซึ่งเป็นรูปแบบในการพัฒนาบุคลากรในทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในทุกด้าน ซึ่งแตกต่างจากเขตอื่น ที่ไม่ได้จัดสรรงบประมาณในด้านการพัฒนาอย่างจริงจังอย่างไรก็ดี ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้ดำเนินการพัฒนาลูกเสืออย่างต่อเนื่อง จนเป็นแบบอย่างของเขตอื่นซึ่งเป็นรูปแบบในการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาบุคลากรในทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ และโดยนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานกองลูกเสือของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติงานอย่างมั่นใจในแนวทางการปฏิบัติและเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยซึ่งเป็นวิทยากรและเป็นผู้อำนวยการฝึกอบรม

ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ - เนตรนารี ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 และมีวุฒิทางลูกเสือขั้นวุฒิบดจ 4 ท่อน (L.T. : Leader Trainer) ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดทางลูกเสือ เคยได้รับรางวัลผู้บังคับบัญชาลูกเสือดีเด่น ประจำปี 2548 ของสำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลมาจากนโยบายที่ชัดเจน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เช่นกัน (รายงานประจำปี 2549 ของ สพท.กส.3 เรื่อง ผลงานและกิจกรรมดีเด่น : Best Practice)

ผลของการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ได้รับการยืนยันในรูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ตามที่ผู้วิจัยได้ร่างเสนอไว้ และคณะผู้เชี่ยวชาญได้เสนอเพิ่มเติมเพื่อให้การบริหารงานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ด้านงานทะเบียน เพิ่มเติมอีก 5 ข้อ คือ 1) มีการนิเทศการจัดทำทะเบียนและเอกสารลูกเสืออย่างต่อเนื่องหรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2) มีการจัดระบบสารสนเทศทางลูกเสือทั้งในระดับ โรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเอื้อต่อการงานบริหารงานทะเบียนลูกเสือ 3) มีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำทะเบียนลูกเสือและเอกสารต่างๆของผู้กำกับลูกเสืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 4) จัดให้มีการสอนงานด้านทะเบียนลูกเสืออย่างน้อย โรงเรียนละ 2 คน 5) มีการปรับปรุงระบบการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. งานด้านการเงิน ไม่มีเพิ่มเติม

3. ด้านงานพัสดุ เพิ่มเติมอีก 6 ข้อ คือ 1) จัดให้มีห้องสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนกิจกรรมลูกเสือโดยเฉพาะ เพื่อจัดเก็บอย่างเป็นระบบสะดวกต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลห้องสื่ออย่างชัดเจน โดยมีหน้าที่ดูแลการให้บริการยืม-คืนสื่อการสอนและดูแลทะเบียนสื่อการสอนลูกเสืออย่างใกล้ชิด 3) จัดให้มีการตรวจสอบระดับการปฏิบัติของสื่อตลอดจนระบบการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้สามารถนำมาใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ 4) มีการสำรวจการใช้สื่อประเภทต่างๆจากหัวหน้างานกิจกรรมลูกเสือเพื่อจัดซื้อจัดหาหรือผลิตสื่อได้ตรงตามความต้องการของผู้สอน 5) จัดให้มีหน่วยกลางในโรงเรียนสำหรับผลิตและซ่อมแซมสื่อ และ 6) จัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนหรือแลกเปลี่ยนทักษะการผลิตสื่ออุปกรณ์ในการสอนกิจกรรมลูกเสือในระดับโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. ด้านบุคลากร ไม่มีเพิ่มเติม

5. ด้านอาคารสถานที่ ไม่มีเพิ่มเติม

6. ด้านหลักสูตร เพิ่มเติมอีก 4 ข้อ คือ 1) จัดให้มีการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตรอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2) จัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับช่วงชั้นและระดับการปฏิบัติของสถานศึกษา 3) จัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรของแต่ละช่วงชั้นอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และ 4) จัดให้มีการประสานงานการใช้หลักสูตรระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

7. ด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่มีเพิ่มเติม

8. การวัดผลประเมินผล เพิ่มเติมอีก 4 ข้อ คือ 1) จัดให้มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลกิจกรรมลูกเสืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 2) มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับโรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผล เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลเพื่อให้ผู้กำกับลูกเสือเข้าใจและถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน 3) ส่งเสริมบุคลากรจัดทำแผนการสอนหรือกำหนดการสอนกิจกรรมลูกเสือเพื่อสามารถจัดเตรียมเครื่องมือการวัดผลประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและครบทุกกิจกรรม และ 4) มีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนหรือแลกเปลี่ยนทักษะและประสบการณ์ในการสอนและการวัดผลประเมินผลกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา

9. ด้านการรายงาน เพิ่มเติมอีก 4 ข้อ คือ 1) จัดให้มีหน่วยงานบันทึกและรวบรวมข้อมูลเพื่อความแม่นยำของการรายงานผลการจัดกิจกรรมลูกเสือ 2) จัดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตลอดจนการรายงานกิจกรรมลูกเสืออย่างต่อเนื่อง ทุกภาคเรียนและทุกปี 3) จัดให้มีการรายงานผลและเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานต่อชุมชนหรือสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบทุกปี และ 4) จัดให้มีการประชุมชี้แจงปลายปีการศึกษา เพื่อรายงานผลการจัดกิจกรรมลูกเสือต่อผู้กำกับลูกเสือหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์ความสำเร็จหรือความล้มเหลวและกำหนดแนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในปีการศึกษาต่อไปร่วมกัน

ผู้วิจัยได้นำเอาข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน จากการสัมมนาในครั้งนี้ มาผนวกเข้ากับร่างรูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ที่ผู้เชี่ยวชาญให้การยืนยันแล้ว จนกระทั่งได้สรุปเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ที่จะนำไปใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญตระหนักและให้การสนับสนุนทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณในการจัดหา จัดซื้อสื่อการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งยังมีไม่เพียงพอ เพื่อที่หัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ ได้นำสื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตลอดจนด้านขวัญกำลังใจของครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาในการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมลูกเสืออย่างจริงจัง และเน้นการนำกิจกรรมลูกเสือเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือ ในด้านงบประมาณต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

2.1 ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารงานลูกเสือ โดยให้มีการกระจายอำนาจ ด้านงบประมาณยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและใช้ในการจัดการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ และคุณวุฒิทางลูกเสือให้ผู้บริหารและหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ

2.2 ควรมีการจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือประเภทสำรอง สามัญ และวิสามัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพิ่มเติมให้ครบทุกประเภทของลูกเสือ

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัวหน้ากิจกรรมลูกเสือ

3.3 ควรมีการศึกษาระดับความพึงพอใจของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของสำนักงานคณะกรรมการการลูกเสือแห่งชาติ เปรียบเทียบกับการบริหารกิจกรรมลูกเสือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY